

*Валентина Василівна БЕЗДРАБКО,
доктор історичних наук, професор
Київського національного університету
культури і мистецтв (Київ).*

СУЧАСНИЙ СТАН І ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ ВІТЧИЗНЯНОЇ БІОГРАФІСТИКИ

Висвітлено вузлові аспекти сучасного стану біографістики в Україні, визначено перспективи розвитку. Вказано на важливість студіювання термінології науки, розширення джерельної бази та класифікації джерел, апробації новітніх дослідницьких методів та їх доцільності.

Ключові слова: біографістика, біографія, термінологія, класифікація джерел, методологія науки.

We have described the main aspects of the current state of biographical studies in Ukraine and identified prospects of their development. We have shown the importance of the study of science terminology, expanding source base and classification of sources, testing of new research methods and their appropriateness.

Keywords: Biographical science, biography, terminology, classification of sources, methodology of science.

Освещены узловые аспекты современного состояния биографистики в Украине, определены перспективы развития. Указано на важность изучения терминологии науки, расширение источниковой базы и классификации источников, апробации новейших исследовательских методов и их целесообразности.

Ключевые слова: биографистика, биография, терминология, классификация источников, методология науки.

Популярність біографічного наративу в сучасній вітчизняній гуманітаристиці заперечувати складно. Схоже це на одну з нескінченних спроб пізнати сенс людського життя, екзистенційно визволитися

з «пастки» смерті, доклавши при цьому безліч конструктивних зусиль, «ввести» історію особи в реальність епохи та, фокусуючись на мікросвітах, віддзеркалити суспільно-політичні, економічні, культурні аспекти буття суспільства в конкретній біографії.

За останні десятиліття біографістика пережила серйозні еволюційні зміни. Відмічаючи популярність *біографії* (*автобіографії*) як жанру наукового, літературного твору завжди, вкажемо на його специфіку за минулих радянських часів, пов'язану з чіткою установкою офіційної науки виписувати образи людей згідно з єдиним критерієм істини — партійністю. Дослідники тяжіли до вишукування та колекціонування біографічних фактів, їх ретельного розташування у хронологічній послідовності та зв'язання відповідно до замовчуваних чи проголошуваних запитів або замовлень влади. Десятиліттями сутнісне сприймання життя людини не змінювалося, а марксистсько-ленінське постулювання ролі особи в історії мало значення лише на тлі підтвердження рушійної сили мас.

Джерельною базою більшості біографічних студій слугував «ранкеянський» текст, тобто офіційні джерела, та праці самої особи як «автобіографічний» факт. Залучення усної інформації, спогадів, мемуарів, щоденників, епістолярної спадщини хоча й не заперечувалися, проте мало селекційний, далеко неповний характер. Це зумовлювалося «незручністю» від користування тими джерелами, що могли зменшити міру надійності в виведенні «об'єктивного» перебігу подій із посиланням лише на офіційні джерела. Укорінення теоретичних, методологічних догматів у студіюванні біографічного жанру породжує «шаблонні» тексти, здолати які було складно через відсутність творчої свободи. Позірні атрибути респектабельності тогочасної біографістики обмежували оприсутнення в текстах «справжнього» людського життя з усіма емоціями, переживаннями, досвідом тощо. Незважаючи на об'єктивну й суб'єктивну обмеженість методик його вивчення, авторам біографічних широкоформатних полотен і маленьких замальовок вдалося створити варті уваги праці осмислення / описання буття не-я.

«Сигнальними вогнями» нового етапу розвитку біографістики у вітчизняній науці вважаємо народження неповторного наукового дискурсу, коли біографія особи перестала бути ідеологічно вивіреним і витриманим, хронологічно послідовним переліком подій життя людини. «Обирання» окремих фактів, «розламування» на частини життєвих подій і «розкидання» їх у просторі й часі із порушенням будь-якої послідовності, інші сміливі творчі експерименти в постмодерністському дусі стали ознакою біографістики кінця ХХ ст. Унікаючи пояснень цього феномену лише в площині відомих сус-

пільно-політичних подій, вкажемо на важливі внутрішні чинники розвитку науки, пов'язані зі сміливою апробацією раніше ігнорованих джерел, із введенням до обігу новітніх методів дослідження та великою грою в сумніви щодо істинності праць попередників. Інакше кажучи, наступають часи іншого критичного мислення, коли завдяки новітній методології автор біографії може дозволити собі сказати багато речей у «банальний» спосіб, або ж, долаючи традицію, урізноманітнюючи види наукових пошуків, прагне відкрити приховане в «матерії» мови, авторських текстах, життєвих історіях, пам'яті колективній чи індивідуальній, постійно кидаючи виклик усім охочим бути «археологами» історії *іншого життя* чи *життя іншого*.

1990-і рр. відбулися помітними організаційними трансформаціями біографістики. Вкажемо на появу спеціалізованих інституцій, як-то, Інститут біографічних досліджень (1994) Національної бібліотеки України імені В. І. Вернадського (далі — НБУВ), відділів у академічних і галузевих установах, наукових товариств, асоціацій, покликаних розвивати перспективний напрям вітчизняної гуманітаристики. Вагомими є старання на цій ниві доктора історичних наук, професора В. С. Чишка (1951–2003) — фундатора першого профільного інституту та Українського біографічного товариства (1998) [25]. Разом із організаційними структурними змінами в науці 1990-х рр. настав час розроблення теоретичних засад біографістики. Знаковою стала праця В. С. Чишка «Біографічна традиція та наукова біографія в історії і сучасності України» (1996), присвячена різноплановому представленню наукової дисципліни [22]. Не нехтуючи традиційним баченням її змісту, дослідник сміливо експериментує з проблемно-тематичною історіографією в історико-культурному контексті, обґрунтовує теоретичні засади науки, вдається до класифікації творів біографічного жанру, окреслює методики вивчення життя особи та її зв'язків із суспільством. Його монографія містить логічно-послідовний виклад основних етапів розвитку біографістики, а висновок про біографію як результат сплетіння внутрішніх і зовнішніх чинників буття людини та її зв'язки із соціумом, державою, є фундаментальним.

Величезні старання вченого мали стосунок до розроблення теоретико-методологічних засад Українського біографічного словника, який автору мислився багатотомним національним зводом біографій, і започаткування знакового продовжуваного наукового збірника «Українська біографістика» (1996). Багато дослідників схильні твердити про наступність починань Інституту біографічних досліджень, що тягнуться від часів Постійної комісії для складання Біографічного словника діячів України (1918–1933) Всеукраїнської академії

наук [28]. Не заперечуючи цієї думки, вкажемо на часові зміни та інші обставини, що спричинили нові підходи до організації діяльності інституту та реалізації багатьох тематичних проєктів. Ідеться про очевидний вплив новітніх тенденцій розвитку гуманітаристики, а саме: домінування мультидисциплінарної рефлексії в історії; порівняльна перспектива теорій гуманітарних наук; мікроісторичний підхід до творення системи знань про життя людини, малих громад, «де важливими є ідеї спільноти, сусідства, дружби, гостинності, міжлюдських зв'язків, неортодоксальної віри та справедливості», тобто гуманістична, позитивна історія, що «вірить» у людину [11, с. 7–8]. Новітні візії біографістики нерозривно пов'язані з конструктивізмом, структуралізмом, текстуалізмом та іншими помітними науковими напрямками сучасності (зокрема з додатком *пост-*). Завдяки ним біографістика отримала можливість збагатити теоретико-методологічні засади розбудови фундаменту науки, про що йтиметься далі.

Популярність біографістики в 1990–2000-х рр. засвідчують й інші факти. Так, вивчення та представлення біографій творчих особистостей стало надзвичайно поширеним об'єктом дисертаційних досліджень, монографічних, колективних науково-видавничих проєктів, словниково-довідникової літератури, тематикою різномасштабних наукових конференцій, методологічних семінарів.

Вказуючи на ці хрестоматійні і добре знані факти, події, варто бути свідомими еволюції упродовж вказаного відтинку хроносу їх форми і змісту, різноплановості сюжетних ліній і методологічних підходів. Так, якщо коментувати протяжність у часі монографічних студій із біографістики, то слід відзначити поступову відмову від поширеного лінійного відтворення / реконструкції історії життя й сміливі експерименти з проблемно-тематичним синхронним викладом, при якому головна увага зосереджена на бінарних позиціях: чоловіче / жіноче, небуденне / повсякденне, особисте / колективне, рефлексія / саморефлексія, логіка / чуттєвість тощо. Тому монографія В. І. Менжуліна «Біографічний підхід в історико-філософському пізнанні» [20] так відрізняється від уже класичної праці В. С. Чишка. І суть відмінності криється не лише в об'єктно-предметній сфері досліджень згаданих авторів, але і в орієнтації першого з них на важливість розроблення загальнонаукових, філософських підходів до біографій, оскільки підґрунтя для цього нашаровувалося століттями і є багатообіцяючим [20, с. 6]. Численні дисертаційні дослідження за цей час також переживають формальні й змістові зміни від коротких *біографічних* замальовок, компонентів праць до масштабних тематичних одноосібних студій. Зняття табу з особистого життя, психології творчості, спілкування, взаємин, шлюбних стосунків ві-

домих постатей чи середньостатистичних осіб вплинуло на збагачення теоретичних знахідок і апробацію новітніх методологічних підходів, методик. Це породжує цікаві й несподівані сюжетні лінії про «життя і тексти» окремих осіб чи когорти, виконані в контроверсійному стилі, що відразу стали визначним культурним явищем [9, 27, 35–37, 50].

Індикатором популярності біографістики є також науково-видавнича продукція останніх десятиріч. Вивчаючи зміст статистичного збірника «Друк України», визнаємо звичність видань загального академічного чи галузевого біографічного, біобібліографічного характеру, історію установ, географічних об'єктів (міст, сіл), окремих галузей знань, сфер людської діяльності, поданих через *історію імен*, тобто *колективну біографію* [17, 32, 40]. Із-поміж спеціалізованих одиниць друку вкажемо на: енциклопедії, словниково-довідникові компендіуми, покажчики (наприклад, «Українські архівісти» (1999–2003) [43, 44], «Українська журналістика в іменах» (1994–2005) [42], «Українські історики» [45] та ін. [18, 46, 47]); різнопланові серійні видання («Історики Київського університету» [30, 31], «Історики України» [14, 33, 38, 39, 41], «Історики та краєзнавці Чернігівщини» [8, 13, 21, 23, 34], «Історики Черкащини» [16]) тощо.

Поширеним явищем стало створення національних (державних), регіональних баз даних, як-то загальний іменний покажчик Українського біографічного словника, Українського національного біографічного архіву, тематичних, регіональних біографічних видань («Алфавітний словник Українського біографічного словника»), відомості про дослідників національної біографістики («Автори статей до Українського біографічного словника»), реєстри джерел біографічних даних («Джерела національної біографістики») тощо, які, окрім іншого, можна класифікувати за галузевою ознакою. Справедливо вказуючи на кількісне зростання цього виду інформаційного ресурсу, відзначимо також якісні вади, пов'язані з їхньою структурою та змістом. Проте їхня відкритість до змін, можливість доповнення та постійного удосконалення створюють підґрунтя для відшліфовування моделі й наповнення змісту. Щоправда, це потребує належного фінансування та іншої суттєвої державної підтримки, не епізодичної, а постійної роботи над базами даних, чого наразі переважно бракує.

Найавторитетнішою науковою імпрезою в галузі біографістики справедливо вважають щорічні Чишківські біографічні читання, започатковані в 2005 р. Інститутом біографічних досліджень НБУВ спільно з Українським біографічним товариством. На відміну від «одноактових» резонансних конференцій-присвят окремим персона-

ліям або аспектам біографістики (скажімо, VI Астаховські читання «Біографістика в контексті сучасних історичних та історіографічних досліджень» (2002) чи методологічні семінари з актуальних проблем сучасної історіографії Інституту історії України НАН України під проводом І. І. Колесник, зокрема «Історик і влада: наукові школи, генерації, співтовариства» (2015) [15]), формат читань вигідно вирізняє цілісний підхід до розроблення важливих для науки теоретичних, практичних, історичних аспектів і наступність у тематиці. Показово, що лейтмотивом більшості доповідей учасників читань є проблеми апробації новітніх методів вивчення біографії; залучення міждисциплінарних теоретичних надбань; удосконалення термінологічного апарату; розширення джерельної бази біографіки та реєстру «героїв» студій із біографістики; створення мережевих ресурсів, порталів біографічної та біобібліографічної інформації, реалізація спільних широкомасштабних і вузько спеціалізованих проектів дослідницьких центрів у царині розбудови біограмних баз, обговорення їх моделей; трансляція біографічних знань тощо. Видавничий проект «Українська біографістика. Biographistica Ukrainica» — вислід читань і результат спільних зусиль НБУВ та інших академічних, галузевих установ, дослідників, котрі професійно вивчають біографію особи й особистості в контексті наукового пізнання. Їх теоретичні знахідки, ідеї заслуговують на увагу та фахове обговорення у середовищі небайдужих до проблематики видання.

Попри помітні та безперечні успіхи, про що говорилося вище, маємо низку вузлових зауваг щодо стану і перспектив розвитку біографістики. По-перше, вкажемо на доцільність дальшого розроблення термінології науки як категорії пізнання. Якщо мовити конкретніше, остання складається з системно викладених визначень понять і термінів першого порядку на тему основних результатів і ключових дій, спрямованих на їх одержання. Це, наприклад, «біографія», «біографія соціальна / наукова / політична / інтелектуальна / індивідуальна / колективна / персональна / контекстуальна / екзистенційна / модальна / академічна...», «біограма», «біографіка», «біографістика», «біоісторіографія» тощо. Їхній зміст, закладений у тлумаченнях, залежно від контексту побутування та застосування значно різниться [19]. Більшість термінів так званого другого порядку є недостатньо вивченими, а це веде до однобічного представлення терміносистеми науки. Вагоме теоретичне значення має розроблення біографістами понять «особа», «особистість», «персона», «персоналія», «біографічне джерело», «біографічний ресурс», «біографічна традиція», «біографічне письмо», «біографічний жанр», «рефлексія», «самоідентифікація»,

«психологія творчості» та ін. Окремо слід сказати про доречність студіювання причетними до біографістики загальних філософських категорій, як-то: «его», «пост-его», «медіаматичні “я”» (alter ego, псевдонім, прізвисько, віртуальні втілення (аккаунти в соціальних мережах)), «трансценденція “я”», «не-я / інший», що помітно розширить сприйняття значень суб’єктивного в об’єктивній реальності, розбудує підмурок для можливостей пізнавати й перетворювати себе. Роз’яснення та дефініціювання із посиланням на здобутки суміжних галузей знань, наприклад, вітчизняних і зарубіжних історії науки, історіографії, чи персонології, цих та інших термінів дасть змогу розширити словник науки, вийти на новий рівень осмислення її змісту через поняттєво-категоріальний апарат.

По-друге, недостатньо уваги приділено класифікації біографічних джерел, залученню та особливостям вивчення недокументальних пам’яток культури, тобто усної історії. Про інформаційний потенціал, цінність питальників, особових анкет, спонтанних і спровокованих автобіографій, мемуарів, листів, щоденників, інтерв’ю та інших видів джерел для реконструкції біографії фахівці писали неодноразово, проте узагальнювального комплексного дослідження наразі не вийшло. Утім важливо не просто розглядати будь-які свідчення, сліди минулого джерелом біографістики, але й критично визначати їх цінність, застереження користування, дібрати належні та найприйнятніші методи студіювання тощо. На тлі «класичних» джерел, які давно і справедливо заслужили доброзичливе ставлення фахівців і достатньо репрезентовані ними [49], варто переглянути значення *усного слова* в задокументованому суспільстві [3, с. 190–231]. І хоча його надуману слабкість вважають універсальною [29, с. 145], а пам’ять із часом може зраджувати людині і явища минулого здатні модифікуватися у свідомості поколінь [49, с. 113], утім для дослідників, вихованих у традиції поваги до настанов Ш.-В. Ланглуа чи Ш. Сеньобоса, увесь «сукупний інформаційний фонд» є, безумовно, важливим. Із огляду на модерні експерименти вчених усне слово демонструє значний потенціал, проте бракує практики роботи з ним, аби видобути за допомогою перехресних джерел і поза ними об’єктивні знання. Ця точка зору органічно поєднується з твердженням Г. Принса про новітні форми існування усної традиції, кодованої за допомогою сучасних систем передачі інформації, комунікації [10, с. 233–236; 24, с. 33–34; 29, с. 179–182], що утворює особливу проміжну ланку між *не-писаним* і *писаним* словом і значно збагачує джерельну базу біографістики.

По-третє, як зазначалося вище, слід усвідомлювати також важливість адекватного властивостям, специфіці джерел вибору методів

роботи з ними, аби розкрити їх інформаційний потенціал і можливості залучення при творенні біографії. Варто не просто механічно оперувати методами студіювання біографічних джерел, як це часто практикують у вітчизняних студіях, а й активно екстраполювати їх на платформу різних методологій, як-то постструктуралізм, прагматизм, екзистенціалізм, постпозитивізм тощо. Це надає широкі можливості для експериментування із завданнями та підходами. Проблематика біографістики провокує учених вдаватися до *комплементарності* «розуміння та взаємного доповнення досліджень» [11, с. 202], тобто до перегляду стосунків між гуманітарними і природничими науками, сміливого послугування *між-, інтер-, мультидисциплінарними* теоретичними та методологічними здобутками. Погоджуючись із думкою Е. Доманської, котра схарактеризувала сучасну гуманітаристику як сферу неспівмірних теорії та практики, відставання першої від другої [11, с. 203], зауважимо на перспективності розв'язання проблем біографістики в межах різних наук, тобто завдяки комбінаторному підходу до вивчення соціальної сфери людських взаємин і життя, щоб належно реалізувати дослідницькі завдання в постмодерністському світі.

Важливість залучення до арсеналу науки методів, базованих на сучасних інформаційних технологіях, не викликає жодних заперечень. Ідеться не лише про кількісні, статистичні чи математичні алгоритми студіювань, а й про методики структурних лінгвістики, джерелознавства, текстології тощо. Проте ця ідея вимагає не симптоматичної, періодичної актуалізації, а цілеспрямованої послідовної реалізації тими, хто творить традиційне біографічне письмо чи мережевий біографічний ресурс. Розкриття інформативності джерел вимагає активних зусиль джерелознавців, аби масштабно «зчитати» з текстів життя особи і створити новий текст про її життя.

По-четверте, мовлення та письмо в усіх зв'язках і значеннях конструюють прихований зміст в авторських текстах. Будь-які біографічні студії, базовані на широкій джерельній базі, попри бажання дослідника об'єктивно будуть містити суб'єктивний компонент — частину його біографії. Це спонукає нас осмислити їх як текст про себе — автобіографію, значення якої варіюються залежно від міри оприсутнення автора. Із цієї причини відомий вислів А. Рембо «*Je est un autre*» («Я — це хтось інший») є орієнтиром для осягнення того, як ми стаємо собою через інших. Нерозривний зв'язок, що існує між его і зовнішнім світом, постійна взаємодія між суб'єктивним і об'єктивним розкриває нові можливості для конструювання, осмислення «я» і самоусвідомлення. Вивчення іншої біографії та її реконструювання трансформує «я» в менш егоцентричну особистість.

Слідуючи міркуванням Е. Юго, *творення біографії* є нічим іншим як постійним балансуванням між: актуальним «я» (ким ми насправді є), ідеальним «я» (ким би ми хотіли бути), сприйнятим «я» (ким ми здаємося іншим), майбутнім «я» (ким ми сподіваємося стати) [51, р. 9]. Постійна заангажованість в життя іншої людини відкриває нам себе, своє «нецензуроване “я”», дає змогу визначити й урізноманітнити зовнішній простір осягнення «внутрішнього космосу».

Біографія вимагає неабиякого зусилля від того, хто її пише, та тих, хто потім читає, аби розкрити соціодискурсивні домовленості, оприсутнення зв'язків між текстами, тобто інтертекстуальність. Мова автора / читача як світ символів, що утворюють лінгвістичну систему та суспільну структуру, в яких людина народилася та сформувалася соціально, мають стати важливим напрямом біографістики при активному конструюванні суспільної реальності та знань про життя людини. Тому новітні «дослідні інструменти» постмодерної науки, застосовувані в гуманітаристиці, наприклад, постструктуралізм, разом із психоаналізом Ж. Лакана, постгайдегівською герменевтикою Г.-Г. Гадамера, мовними іграми Л. Вітгенштайна, теорією семіотики Р. Барта, «знанням — мовою» М. Фуко, деконструкцією Ж. Дерриди можна розглядати багатообіцяючими для критики раціоналізму та суб'єктивізму в біографічному жанрі. Студії, практиковані вихованцями історіографічної наукової школи відомої дослідниці І. І. Колесник, чи іншими фахівцями (наприклад, В. М. Андреев, Т. М. Попова, Л. П. Репіна) підтверджують це [1, 2, 5–7, 12, 26].

По-п'яте, відзначаючи помітне зростання кількості тематичних праць, вкажемо на те, що саме *опис* життя людини, виконаний здебільшого в позитивістському дусі (почасти з екзистенційними акцентами), а не перформансійне (чи більш елегантне) моделювання теорій біографістики, залишається найпоширенішим продуктом на ниві науки. Наразі триває накопичення практик написання біографій, що вимагатиме філософського осмислення, оновленого теоретичного обґрунтування, конструювання модерних парадигм, які згодом забезпечать якісні зрушення в науці. Проте безперечним залишається твердження про тяглість біографічного наукового жанру та перспективність апробації новітніх методологій, аби крізь пласти традиції «проросли» інші, базовані на сміливих творчих експериментах, знання, ставши важливими нарративними проектами, виконаними в дусі системних інтерпретацій життя людини, суспільства, держави і т. д.

Отже, сучасний розвиток біографістики характеризується пошуком нових форм і змісту існування. Від початку виникнення цей науковий напрям має різні дослідницькі рівні та моделі: від ситуа-

тивного чи асоціативного перебігу сюжету в усному мовленні (міфологія, епос, перекази, легенди тощо), майже з сюрреалістичними уривками реальності, через наскрізну метафору до раціонально виваженого наративу. Поставши із класичної традиції, укорінені в античній і середньовічній культурах, проектах Просвітництва, нині наукова дисципліна прагне іншого — сміливих творчих експериментів у теорії та на практиці. Вітчизняна біографістика залишається менш сприйнятливою до постмодерністських теоретизувань життя людини як унікальної реальності, «фокусу приватного світу» (за Е. Юго), особистого універсуму, повсякденного досвіду. Це пояснюється помітним скепсисом дослідників щодо престижності апробації новітніх пропозицій гуманітаристики, що сягає корінням радянської моделі організації науки та часів односторонніх методологій. Успішне додання ретроградного спадку минулого, розпочате в 1990-х рр., дасть змогу вийти на новітні рубежі розвитку науки, коли колективна версія історії людства складеться з енної кількості осмислених історій «я».

1. Андреев В. «Інтелектуальна біографія» історика: експлікація поняття [Текст] / В. Андреев // Ейдос: альманах теорії та історії істор. науки. – 2010/11. – Вип. 5. – С. 333–347.
2. Андреев В. Інтегральний напрям сучасної історіографії: інтелектуальна історія [Текст] / В. Андреев // Там само. – 2005. – Вип. 1. – С. 17–23.
3. Ассман А. Простори спогади: форми та трансформації культурної пам'яті [Текст] / Алляйда Ассман. – Київ : Ніка-Центр, 2012. – 440 с.
4. Біографістика в контексті сучасних історичних та історіографічних досліджень [Текст] : Харків. історіограф. зб. – Харків : НМЦ «СД», 2003. – Вип. 6. – 191 с.
5. Ващенко В. В. Неврастенія: непрочитані історії (сеанс прочитання автомонографії М. Грушевського) [Текст] / В. В. Ващенко. – Дніпро : Вид-во ДНУ, 2002. – 404 с.
6. Ващенко В. В. Концепція «інтелектуальної біографії» та проблема конструювання наукових біографій в українській історіографії [Текст] / В. В. Ващенко // Ейдос: альманах теорії та історії істор. науки. – 2009. – Вип. 4. – С. 481–486.
7. Ващенко В. В. Від самопрезентації до методології: психобіоісторіографічний вимір історіописання М. Грушевського [Текст] / В. В. Ващенко. – Дніпро : Вид-во ДНУ, 2007. – 324 с.
8. Віктор Миколайович Шевченко: біобібліогр. покажчик [Текст] / склад. Л. В. Студьонова ; ред. І. Я. Каганова ; Чернігів. держ. обл.

- універ. наук. б-ка ім. В. Г. Короленка, Чернігів. держ. ін-т економіки і управління, Чернігів. обл. організація Всеукр. спілки краєзнавців. – Чернігів : [б.в.], 2003. – 19 с.
9. *Грицак Я.* Пророк у своїй вітчизні. Франко та його спільнота (1856–1886) [Текст] / Я. Грицак. – Київ : Критика, 2006. – 632 с.
  10. *Даймонд Дж.* Зброя, мікроби і харч: витоки нерівностей між народами [Текст] / Дж. Даймонд ; пер. з англ. та наук. ред. Т. Цимбал. – Київ : Ніка-Центр, 2012. – 488 с.
  11. *Доманська Е.* Історія та сучасна гуманітаристики [Текст] / Ева Доманська. – Київ : Ніка-центр, 2012. – 264 с.
  12. *Зашкільняк Л.* Інтелектуальна історія: спроба конвенції (деякі методологічні міркування) [Текст] / Л. Зашкільняк // Ейдос: альманах теорії та історії істор. науки. – 2005. – Вип. 1. – С. 28–35.
  13. *Іван Петрович Дудко: біобібліогр. покажчик* [Текст] / уклад. В. І. Дудко, М. І. Євсієнко ; наук. ред. О. Б. Коваленко ; Чернігів. держ. обл. універс. Наук. б-ка ім. В. Г. Короленка, Чернігів. держ. пед. ун-т ім. Т. Г. Шевченка, Чернігів. обл. організація Всеукр. спілки краєзнавців. – Чернігів : [б.в.], 2006. – 50 с.
  14. *Ісаєвич Я. Д.* Лев Білас і його історіографічні праці [Текст] / Я. Д. Ісаєвич. – Львів : Ін-т українознав. ім. І. Крип'якевича НАН України, 2002. – 56 с.
  15. *Історик і влада* [Текст] / відп. редактор В. Смолій ; керівник проекту І. Колесник. – Київ : Ін-т історії України НАН України, 2016. – 543 с.
  16. *Історик Іван Гуржій у колі рідних і колег. Спогади, документи, статті про вченого* [Текст] / авт.-уклад. О. І. Гуржій; Тов-во істориків Черкащини ім. І. О. Гуржія. – Черкаси : Черкаський ЦНТІ, 2008. – 335 с.
  17. *Києво-Могилянська академія в іменах, XVII–XVIII ст.: енцикл. вид.* [Текст] / упоряд. З. І. Хижняк ; за ред. В. С. Брюховецького. – Київ : Вид. дім «КМ Академія», 2001. – 736 с.
  18. *Кононенко М. П.* Українські вчені-натуралісти, математики, лікарі, педагоги: посібник-довідник [Текст] / М. П. Кононенко, Г. С. Сазоненко ; Укр. гуманітар. ліцей Київ. нац. ун-ту ім. Тараса Шевченка. – 2 вид., доп. – Київ : Укр. Центр духовної культури, 2001. – 312 с.
  19. *Ляшко С. М.* Поняття «наукова біографія» у теорії та практиці історико-біографічних досліджень [Текст] / Світлана Миколаївна Ляшко // Укр. біографістика. – 2013. – № 10. – С. 25–47.
  20. *Менжулін В.* Біографічний підхід в історико-філософському пізнанні [Текст] / В. Менжулін. – Київ : НаУКМА ; Аграр Медіа Груп, 2010. – 455 с.

21. *Михайло Степанович Чуприна (1924–2000): біобібліографічний покажчик* [Текст] / скл. І. Я. Каганова ; наук. ред. О. Б. Коваленко ; авт. вступ. ст. Т. П. Демченко, В. О. Євстратов ; Чернігів. держ. обл. універс. наук. б-ка ім. В. Г. Короленка, Чернігів. відділення Ін-ту укр. археографії та джерелознавства ім. М. С. Грушевського НАН України, Чернігів. обл. організація Всеукр. спілки краєзнавців. – Чернігів : [б.в.], 2005. – 19 с.
22. *Онопрієнко В. І. Віталій Чишко. Біографічна традиція та наукова біографія в історії і сучасності України. Київ, 1996. 240 с.* [Текст] / В. І. Онопрієнко // Укр. іст. журн. – 1998. – № 5. – С. 141–142. – [Рецензія].
23. *Павло Костянтинович Федоренко: біобібліогр. покажчик* [Текст] / склад. О. Б. Коваленко [та ін.] ; Чернігів. держ. обл. універс. наук. б-ка ім. В. Г. Короленка, Чернігів. відділення Ін-ту укр. археографії та джерелознавства ім. М. С. Грушевського НАН України, Чернігів. обл. організація Всеукр. спілки краєзнавців. – Чернігів : [б.в.], 2003. – 23 с.
24. *Плешкевич Е. А. На пути к информационной картине мира Джеймса Глика* [Текст] / Е. А. Плешкевич // Научн.-технич. информация. Сер. 2. Информационные процессы и системы. – 2015. – № 5. – С. 33–34.
25. *Попик В. Віталій Сергійович Чишко (1951–2003) — засновник і перший директор Інституту біографічних досліджень Національної бібліотеки України імені В. І. Вернадського (до 55-річчя від дня народження)* [Текст] / В. Попик // Бібліотеч. вісник. – 2006. – № 5. – С. 38–39.
26. *Попова Т. Персональная история vs интеллектуальная биография, биоисториография: подходы и понятия* [Текст] / Татьяна Попова // Человек в истории и культуре: мемор. сб. материалов и исслед. в память лауреата Гос. премии Украины, акад. РАЕН проф. Владимира Никифоровича Станко. – Одесса, 2012. – С. 540–563.
27. *Портнов А. Історії істориків: обличчя й образи української історіографії ХХ ст.* [Текст] / Андрій Портнов. – Київ : Критика, 2011. – 238 с.
28. *Постійна комісія УАН – ВУАН для складання Біографічного словника діячів України. 1918–1933. Документи. Матеріали. Дослідження* [Текст] / авт.-упор. С. М. Ляшко. – Київ : НБУВ, 2003. – 688 с.
29. *Принс Г. Усна історія // Нові підходи до історіописання* [Текст] / Г. Принс ; за ред. П. Берка. – Київ : Ніка-Центр, 2013. – Вип. 5. – С. 145–186.

30. *Професор* Андрій Введенський: монографія [Текст] / [І. Н. Войцехівська та ін. ; наук. ред. І. Н. Войцехівська]; Київ. нац. ун-т ім. Тараса Шевченка. – Київ : Київ. ун-т, 2013. – 175 с.
31. *Професор* В'ячеслав Стрельський (до 100-річчя від дня народження): монографія [Текст] / І. Н. Войцехівська [та ін.] ; наук. ред. І. Н. Войцехівська ; Київ. нац. ун-т ім. Т. Шевченка. – Київ : ВПЦ «Київ. ун-т», 2010. – 208 с.
32. *Ректори*. Т. 1: Ректори (1805–1919; 1933–1995) [Текст] : биобібліограф. словарь учёных Харьковского университета. – Харьков : Б.и., 1995 . – 126 с.
33. *Руда О.* Освальд Бальцер (1858–1933): наукова та громадська діяльність [Текст] / Оксана Руда ; Нац. акад. наук України, Ін-т українознав. ім. І. Крип'якевича. – Львів : [б.в.], 2012. – 131 с.
34. *Сергій* Олегович Павленко: біобібліогр. покажч. [Текст] / склад. І. Я. Каганова ; наук. ред. О. Б. Коваленко ; Чернігів. держ. обл. універс. наук. б-ка ім. В. Г. Короленка, Чернігів. держ. пед. ун-т ім. Т. Г. Шевченка, Чернігів. обл. організація Всеукр. спілки краєзнавців. – Чернігів : [б.в.], 2006. – 30 с.
35. *Сідак В.* Полковник Петро Болбочан: трагедія українського державника [Текст] / В. Сідак, Т. Осташко, Т. Вронська. – Київ : Темпора, 2009. – 426 с.
36. *Смолій В. А.* Богдан Хмельницький [Текст] / В. А. Смолій, В. С. Степанков. – Київ : Видавн. дім «Альтернативи», 2003. – 403 с.
37. *Смолій В. А.* Петро Дорошенко. Політичний портрет [Текст] / В. А. Смолій, В. С. Степанков. – Київ : Темпора, 2011. – 632 с.
38. *Стеблій Ф.* Степан Трусевич [Текст] / Ф. Стеблій ; НАН України, Ін-т українознав. ім. І. Крип'якевича. – Львів : [б.в.], 2005. – 34 с.
39. *Стеблій Ф. І.* Іван Кревецький — історик-державник [Текст] / Ф. І. Стеблій ; НАН України, Ін-т українознав. ім. І. Крип'якевича. – Львів : [б.в.], 2003. – 39 с.
40. *Сходознавство і візантологія в Україні в іменах: біобібліогр. слов.* [Текст] / Нац. акад. наук України, Ін-т сходознавства ім. А. Ю. Кримського ; [редкол.: Л. В. Матвєєва (голов. ред.) та ін. ; упоряд.: Е. Г. Циганкова, Ю. М. Кочубей, О. Д. Василюк]. – Київ : Ін-т сходознавства ім. А. Ю. Кримського, 2011. – 259 с.
41. *Труба Р.* Омелян Терлецький (1873–1958) [Текст] / Руслана Труба ; Нац. акад. наук України, Ін-т українознав. ім. І. Крип'якевича. – Львів : [б. в.], 2013. – 83, [4] с.
42. *Українська журналістика в іменах: матеріали до енциклопед. словника* [Текст] / ред. М. М. Романюк ; НАН України, Львів. наук. б-ка ім. В. Стефаника, Н.-д. центр періодики. – Львів : [б. и.], 1994–2005. – Вип. 1–12.

43. *Українські архівісти (XIX–XX ст.): біобібліогр. довід.* [Текст] / Держ. ком. арх. України, Укр. НДІ арх. справи та документознавства ; [упоряд.: І. Б. Матяш (кер.) та ін.]. – Київ : [б. в.], 2007. – 749 с.
44. *Українські архівісти: біобібліограф. довід.* : у 3 вип. [Текст] / Ін-т укр. археографії та джерелознав. ім. М. С. Грушевського НАН України. – Київ : [б. и.], 1999–2003. – Вип. 1–3.
45. *Українські історики: біобібліогр. довід.* [Текст] / [С. І. Білокінь та ін. ; редкол. : В. А. Смолій (голов. ред.) та ін.]; Нац. акад. наук України, Ін-т історії України. – Київ : [Ін-т історії України НАН України], 2003–2010. – Вип. 1–3.
46. *Українські мовознавці та письменники мовотворці: довідник* [Текст] / НДІ українознав. ; керівники проекту П. П. Кононенко, А. Ю. Пономаренко ; ред. С. Я. Єрмоленко. – Київ : НДІУ, 2008. – 348 с.
47. *Українські фізики та астрономи: посібник-довідник* [Текст] / авт.-уклад. В. Р. Шаромова. – Вид. 2-ге, доп. – Тернопіль, 2009. – 352 с.
48. *Чебан М. Микола Андрусак (1902–1985)* [Текст] / Марина Чебан ; Нац. акад. наук України, Ін-т українознав. ім. І. Крип'якевича. – Львів : [б. в.], 2013. – 84, [1] с.
49. *Шмидт С. О. Документальные памятники в системе памятниковедения* [Текст] / С. О. Шмидт // Ист. СССР. – 1989. – № 5. – С. 111–119.
50. *Яковенко Н. У рядках і між ними. Життя і тексти Йоаникія Ґалатовського* [Текст] / Н. Яковенко. – Київ : Laugus, 2016. – 602 с.
51. *Hugo H. Devenir Post-ego* [Text] / Н. Hugo // Cyber Flux News. – 1997. – № 1(4).

REFERENCES

1. Andriev, V. (2010/11). «*Intelektualna biohrafia*» *istoryka: eksplykatsiia poniattia* [«The intellectual biography» of the historian: explication concept]. In *Eidos: almanakh teorii ta istorii istorychnoi nauky* [Eidos. Almanac on Theory and History of Historical Science]. (Vol 5, pp. 333–347). Kyiv: Instytut istorii Ukrainy NAN Ukrainy. [in Ukrainian].
2. Andriev, V. (2005). *Intehralnyi napriam suchasnoi istoriohrafii: intelektualna istoriia* [Integral course of modern historiography: intellectual history]. In *Eidos: almanakh teorii ta istorii istorychnoi nauky* [Eidos. Almanac on Theory and History of Historical Science]. (Vol. 1, pp. 17–23). Kyiv: Instytut istorii Ukrainy NAN Ukrainy. [in Ukrainian].

3. Assman, A. (2012). *Prostory spohady: formy ta transformatsii kulturnoi pam'iaty* [Spaces of memories: forms and transformation of cultural memory]. Kyiv: Nika-Tsentr. [in Ukrainian].
4. *Biohrafistyka v konteksti suchasnykh istorychnykh ta istoriohrafichnykh doslidzhen: Kharkivskiy istoriohrafichnyi zbirnyk* [Biographical studies in the context of modern historiography and historical research: Kharkov historiographical compilation]. (2003). Kharkiv: NMTs «SD». [in Ukrainian].
5. Vashchenko, V. (2002). *Nevrasteniiia: neprochytani istorii (seans prochytannia avtomonohrafii M. Hrushevskoho)* [Neurasthenia: unread stories (meaning of reading M. Hrushevsky's auto-monograph)]. Dnipropetrovsk: Vyd-vo DNU. [in Ukrainian].
6. Vashchenko, V. (2009). *Kontseptsiiia «intelektualnoi biohrafii» ta problema konstruiuvannia naukovykh biohrafii v ukraïnskii istoriohrafii* [The concept of «intellectual biography» and the problem of constructing of scientific biographies in Ukrainian historiography]. In *Eidos: almanakh teorii ta istorii istorychnoi nauky* [Eidos. Almanac on Theory and History of Historical Science]. (Vol. 4, pp. 481–486). Kyiv: Instytut istorii Ukrainy NAN Ukrainy. [in Ukrainian].
7. Vashchenko, V. (2007). *Vid samoprezentatsii do metodolohii: psykhobioistoriohrafichnyi vymir istoriopysannia M. Hrushevskoho* [From the self-presentation of the methodology: biographical psychological historiographical dimension of M. Hrushevsky's historiography]. Dnipropetrovsk: Vyd-vo DNU. [in Ukrainian].
8. *Viktor Mykolaiovych Shevchenko: biobibliohr. pokazhchyk* [Victor Shevchenko: biobibliographical index]. (2003). Chernihiv. [in Ukrainian].
9. Hrytsak, Ia. (2006). *Prorok u svoii vitchyzni. Franko ta yoho spilnota (1856–1886)* [Prophet in his own country. Franko and his community (1856–1886)]. Kyiv: Krytyka. [in Ukrainian].
10. Daimond, Dzh. (2012). *Zbroia, mikroby i kharch: vytoky nerivnostoni mizh narodamy* [Guns, microbes and food: the origins of inequalities between nations.]. Kyiv: Nika-Tsentr. [in Ukrainian].
11. Domanska, E. (2012). *Istoriia ta suchasna humanitarystyky* [History and modern humanities]. Kyiv: Nika-tsentr. [in Ukrainian].
12. Zashkilniak, L. (2005). *Intelektualna istoriia: sproba konventsii (deiaki metodolohichni mirkuvannia)* [Intellectual History: an attempt a convention (some methodological considerations)]. In *Eidos: almanakh teorii ta istorii istorychnoi nauky* [Eidos. Almanac on Theory and History of Historical Science]. (Vol. 1, pp. 28–35). Kyiv: Instytut istorii Ukrainy NAN Ukrainy. [in Ukrainian].

13. Ivan Petrovych Dudko: *biobibliohr. pokazhchyk* [Ivan Dudko: biobibliographical index]. (2006). Chernihiv. [in Ukrainian].
14. Isaievych, Ia. (2002). *Lev Bilas i yoho istoriohrafichni pratsi* [Lev Bilas and his historiographical works]. Lviv: Instytut ukrainoznavstva im. I. Kryp'iakevycha NAN Ukrainy. [in Ukrainian].
15. *Istoryk i vlada* [Historian and authorities]. (2016). Kyiv: Instytut istorii Ukrainy NAN Ukrainy. [in Ukrainian].
16. *Istoryk Ivan Hurzhii u koli ridnykh i koleh. Spohady, dokumenty, statyi pro vchenoho* [Historian Ivan Gurzhii in the circle of friends and colleagues. Memories, documents, articles about scientist]. (2008). Cherkasy: Cherkaskyi TsNTI. [in Ukrainian].
17. *Kyievo-Mohylianska akademiia v imenakh, XVII–XVIII st.: entsykl. vyd.* [Kyiv-Mohyla Academy in names, XVII–XVIII centuries: encyclopedic edition]. (2001). Kyiv: Vyd. dim «KM Akademiia». [in Ukrainian].
18. Kononenko, M. (2001). *Ukrainski vcheni-naturalisty, matematyky, likari, pedahohy: posibnyk-dovidnyk* [Ukrainian natural scientists, mathematicians, doctors, teachers: the user guide]. Kyiv: Ukrainskyi Tsentruk dukhovnoi kultury. [in Ukrainian].
19. Liashko, S. (2013). *Poniattia «naukova biohrafiiia» u teorii ta praktysyi istoryko-biohrafichnykh doslidzhen* [The term «scientific biography» in the theory and practice of historical and biographical research]. In *Ukrainska biohrafistyka* [Biografistica ukrainica]. (Vol. 10, pp. 25–47). [in Ukrainian].
20. Menzhulin, V. (2010). *Biohrafichnyi pidkhid v istoryko-filosofskomu piznanni* [Biographical approach to the historical and philosophical knowledge]. Kyiv: NaUKMA; Ahrar Media Hrup. [in Ukrainian].
21. *Mykhailo Stepanovych Chupryna (1924–2000): biobibliohrafichnyi pokazhchyk* [Mykhailo Chupryna (1924–2000): biobibliographical index]. (2005). Chernihiv. [in Ukrainian].
22. Onopriienko, V. (1998). *Vitalii Chyshko. Biohrafichna tradytsiia ta naukova biohrafiiia v istorii i suchasnosti Ukrainy. Kyiv, 1996. 240 s.* [Vitaliy Chyshko. Biographical tradition and scientific biography in history and modern Ukraine. Kyiv, 1996. 240 p.]. *Ukrainskij istorychnyj zhurnal* [Ukrainian historical journal], 5, 141–142. [in Ukrainian].
23. *Pavlo Kostiantynovych Fedorenko: biobibliohr. pokazhchyk* [Pavlo Fedorenko: biobibliographical index]. (2003). Chernihiv. [in Ukrainian].
24. Pleshkevich, E. (2015). *Na puti k informatsionnoi kartine mira Dzheimsa Glika* [On the way to the information picture of the world of James Glick]. *Nauchn.-tekhnich. informatsiia. Ser. 2. Informatsionnye protsessy i sistemy* [Scientific.-tech. information. Ser. 2. Information processes and systems], 5, 33–34. [in Russian].

25. Popyk, V. (2006). *Vitalii Serhiiiovych Chyshko (1951–2003) — zasnovnyk i pershyi dyrektor Instytutu biohrafichnykh doslidzhen Nationalnoi biblioteky Ukrainy imeni V. I. Vernadskoho (do 55-richchia vid dnia narodzhennia)* [Vitaliy Chyshko (1951–2003) — the founder and the first director of the Institute of biographical studies of the National Library of Ukraine named after V. Vernadsky (on the occasion of the 55th anniversary of his birth)]. *Bibliotechnyi visnyk* [Library journal], 5, 38–39. [in Ukrainian].
26. Popova, T. (2012). *Personalnaia istoriia vs intellektualnaia biografiia, bioistoriografiia: podkhody i poniatii* [Personal history vs intellectual biography, bibliographical historiography: approaches and concepts]. In *Chelovek v istorii i kulture: memor. sb. materialov i isled. v pamiat laureata Gos. premii Ukrainy, akad. RAEN prof. Vladimira Nikiforovicha Stanko* [Man in history and culture: memorialny the collection of materials and studies in memory of laureate of State prize of Ukraine, academician Professor Vladimir Nikiforovich Stanko]. (Pp. 540–563). Odessa. [in Russian].
27. Portnov, A. (2011). *Istorii istorykiv: oblychchia i obrazy ukrainskoi istoriohrafii XX st.* [History of the historians: faces and images of Ukrainian historiography of the XX century]. Kyiv: Krytyka. [in Ukrainian].
28. *Postiina komisiiia UAN – VUAN dlia skladannia Biohrafichnoho slovnyka diiachiv Ukrainy. 1918–1933. Dokumenty. Materialy. Doslidzhennia* [Permanent Commission UAS – AUAS for compiling biographical dictionary of Ukrainian figures. 1918–1933. Documents. Materials. Research]. (2003). Kyiv: NBUV. [in Ukrainian].
29. Pryns, G. (2013). *Usna istoriia* [Oral history]. In *Novi pidkhody do istoriopysannia* [New approaches to historiography]. (Vol. 5, pp. 145–186). [in Ukrainian].
30. *Profesor Andrii Vvedenskyi: monohrafiia* [Professor Andrii Vvedensky: monograph]. (2013). Kyiv: Kyivskiy universytet. [in Ukrainian].
31. *Profesor V'iacheslav Strel'skyi (do 100-richchia vid dnia narodzhennia): monohrafiia* [Professor Vyacheslav Strel'sky (100 anniversary from the date birth): monograph]. (2010). Kyiv: VPTs «Kyivskiy universytet», 2010. [in Ukrainian].
32. *Rektory. T. 1: Rektory (1805–1919; 1933–1995) : biobibliograficheskii slovar uchenykh Kharkovskogo universiteta* [Rectors. T. 1: Rectors (1805–1919; 1933–1995): bio-bibliographical dictionary of scientists of Kharkov University]. (1995). Kharkov : B. I. [in Russian].
33. Ruda, O. (2012). *Osvald Baltser (1858–1933): naukova ta hromadska diialnist* [Oswald Balzer (1858–1933): scientific and social activity]. Lviv. [in Ukrainian].

34. *Serhii Olehovych Pavlenko: biobibliohr. pokazhch.* [Serhiy Pavlenko: biobibliographical index]. (2006). Chernihiv. [in Ukrainian].
35. Sidak, V. (2009). *Polkovnyk Petro Bolbochan: trahediia ukrainskoho derzhavnyka* [Colonel Petro Bolbochan tragedy Ukrainian statesman]. Kyiv: Tempora. [in Ukrainian].
36. Smolii, V. (2003). *Bohdan Khmelnytskyi* [Bohdan Khmelnytskyi]. Kyiv: Vydavn. dim «Alternatyvy». [in Ukrainian].
37. Smolii, V. (2011). *Petro Doroshenko. Politychnyi portret* [Petro Doroshenko. The political portrait]. Kyiv: Tempora. [in Ukrainian].
38. Steblii, F. (2005). *Stepan Trusevych* [Stepan Trusevych]. Lviv: [b.v.]. [in Ukrainian].
39. Steblii, F. (2003). *Ivan Krevetskyi — istoryk-derzhavnyk* [Ivan Krevetskyi — istorian and statesman]. Lviv : [b.v.]. [in Ukrainian].
40. *Skhodoznavstvo i vizantolohiia v Ukraini v imenakh: biobibliohr. slov.* [Oriental studies and science of Byzantium in Ukraine in names: biobibliographical dictionary]. (2011). Kyiv: In-t skhodoznavstva im. A. Iu. Krymskoho. [in Ukrainian].
41. Truba, R. *Omelian Terletskyi (1873–1958)* [Omelian Terletskyi (1873–1958)]. (2013). Lviv. [in Ukrainian].
42. *Ukrainska zhurnalistyka v imenakh: materialy do entsykloped. slovnyka* [Ukrainian journalism in names: materials to encyclopedic dictionary]. (1994–2005). Lviv. [in Ukrainian].
43. *Ukrainski arkhivisty (XIX–XX st.): biobibliohr. dovid.* [Ukrainian archivists (XIX–XX centuries): biobibliographical directory]. (2007). Kyiv. [in Ukrainian].
44. *Ukrainski arkhivisty: biobibliohraf. dovid.: u 3 vyp.* [Ukrainian archivists: biobibliographical directory in 3 editions]. (1999–2003). Kyiv. [in Ukrainian].
45. *Ukrainski istoryky: biobibliohr. dovid.* [Ukrainian historians: biobibliographical directory]. (2003–2010). Kyiv: [In-t istorii Ukrainy NAN Ukrainy]. [in Ukrainian].
46. *Ukrainski movoznavtsi ta pysmennyky movotvortsy: dovidnyk* [Ukrainian linguists and writers who created the language: directory]. (2008). Kyiv: NDIU. [in Ukrainian].
47. *Ukrainski fizyky ta astronomy: posibnyk-dovidnyk* [Ukrainian physicists and astronomers: the user directory]. (2009). Ternopil. [in Ukrainian].
48. Cheban, M. (2013). *Mykola Andrusiak (1902–1985)* [Mykola Andrusiak (1902–1985)]. Lviv. [in Ukrainian].
49. Shmidt, S. (1989). *Dokumentalnye pamiatniki v sisteme pamiatnikovedeniia* [Documentary monuments in monument studies system]. *Ist. SSSR* [USSR history], 5, 111–119. [in Ukrainian].

50. Iakovenko, N. (2016). *U riadkakh i mizh nymy. Zhyttia i teksty Yoanykiia Galiatovskoho* [In the lines and between them. Yoanykiy Galyatovsky's life and texts]. Kyiv: Laurus. [in Ukrainian].
51. Hugo, H. (1997). *Devenir Post-ego*. In *Cyber Flux News*, 1 (4). [in English].

Сучасний стан і перспективи розвитку вітчизняної біографістики.

Бездрабко В. В., доктор історичних наук, професор Київського національного університету культури і мистецтв (Київ).

Українська біографістика = Biographistica ukrainica. – Київ, 2016. – Вип. 14. – С. 29–49.

Наприкінці ХХ – на початку ХХІ ст. спостерігаємо сплеск популярності біографічних студій. Кількісні зрушення спричинили якісні зміни, у першу чергу, в біографічних практиках. Біографістиці притаманні організаційні новації, започаткування серії продовжуваних та періодичних видань, зростання чисельності дисертацій відповідної тематики. Особлива роль у розвитку науки належить колективу Інституту біографічних досліджень Національної бібліотеки України імені В. І. Вернадського. Вагоме місце в біографістиці займають різні форми наукової комунікації (мережеве спілкування, наукові форуми тощо).

Попри помітні здобутки вітчизняної науки низка питань вимагає ретельного студіювання, а саме: апробація новітніх методів, методологій сучасної гуманітаристики; розроблення терміносистеми біографістики та інших теоретичних напрямів; класифікація біографічних джерел. Задля розмежування об'єктивного і суб'єктивного в дослідженні додаткового вивчення потребує бінарна позиція «біографія – автобіографія».

Ключові слова: біографістика, біографія, термінологія, класифікація джерел, методологія науки.

Present status and prospects of development of domestic biographical science.

Bezdrabko Valentyna, Doctor of history, professor Kyiv National University of Culture and Arts (Kyiv).

Ukrainian biographical = Biographistica ukrainica. – Kyiv, 2016. – Vol. 14. – P. 29–49.

We observe a resurgence in popularity of biographical studies in the late XX – the early of XXI centuries. Quantitative shifts have caused the qualitative changes, first of all in biographical practices.

For biographical science were inherent organizational innovations, series of prolonged editions and periodicals began to be published, number of dissertations on relevant topics increased. A special role in the development of science belongs to the team of the Institute of biographical studies of the National Library of Ukraine named after V. Vernadsky. An important place in the biographical science belongs to various forms of scientific communication (network communication, scientific forums, etc.).

Despite noticeable achievements of domestic science, a number of issues requires the thorough research, namely: approbation of latest methods, methodology of modern human sciences, development of terminology biographical science and other theoretical directions; classification of biographical sources. For separation of subjective and objective in research additional study is needed the presence of binary position «biography – autobiography».

Keywords: Biographical science, biography, terminology, classification of sources, methodology of science.

Современное состояние и перспективы развития отечественной биографистики.

Бездрабко В. В., доктор исторических наук, профессор Киевского национального университета культуры и искусств (Киев).

Украинская биографистика = Biographistica ukrainica. – Киев, 2016. – Вып. 14. – С. 29–49.

В конце XX – начале XXI в. наблюдаем всплеск популярности биографических исследований. Количественные сдвиги вызвали качественные изменения, в первую очередь, в биографических практиках. Биографистике присущи организационные новации, основание серий продолжающихся и периодических изданий, рост количества диссертаций соответствующей тематики. Особая роль в развитии науки принадлежит коллективу Института биографических исследований Национальной библиотеки Украины имени В. И. Вернадского. Важное место в биографистике занимают различные формы научной коммуникации (сетевое общение, научные форумы и т.д.).

Несмотря на заметные достижения отечественной науки ряд вопросов требует тщательного изучения, а именно: апробация новейших методов, методологий современной гуманитаристики;

разработка терминосистемы биографистики и других теоретических направлений; классификация биографических источников. Для разграничения объективного и субъективного в исследовании дополнительного изучения требует бинарная позиция «биография – автобиография».

Ключевые слова: биографистика, биография, терминология, классификация источников, методология науки.